

องค์ความรู้จากการลงพื้นที่ด้านการวิจัย ปีการศึกษา 2560
หน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด
วันที่ 26-27 ธันวาคม 2560

ผลการลงพื้นที่

กิจกรรมที่ 1 หัวข้อการอบรมพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการวิจัยการบูรณาการศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

หน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560 ฝ่ายงานวิจัย นำโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและวิจัย อาจารย์ ดร.อดิเรก พันเขียว และคณาจารย์เจ้าหน้าที่ ได้จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยในชุมชน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ กระบวนการทอผ้าและการบริหารจัดการของกลุ่มทอผ้าบ้านพะเต๊ะ หมู่ที่ 4 ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และกระบวนการปลูกและจำหน่ายพืชเศรษฐกิจแมคคาเดเมีย ณ ไร่พงษ์คุ้มภัย อำเภอพบพระ จังหวัดตาก การศึกษาดูงานในชุมชนทั้ง 2 แห่ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะได้พัฒนางานวิจัยเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนในท้องถิ่นต่อไป

องค์ความรู้และโจทย์วิจัยในอนาคต

แหล่งเรียนรู้ที่ 1 การทอผ้าและการบริหารจัดการของกลุ่มทอผ้าบ้านพะเต๊ะ หมู่ที่ 4 ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

1. กลุ่มทอผ้าบ้านพะเต๊ะเป็นกลุ่มภูมิปัญญาด้านการทอผ้า ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด มีศักยภาพในการสืบสานลายผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยงของตนเอง มีความสามารถผลิตผ้าดิบ ผลิตภัณฑ์เสื่อกะเหรี่ยง ถูผ้ากะเหรี่ยง จัดจำหน่ายตามร้านค้าและในชุมชนตนเอง

2. วัฒนธรรมการทอผ้ากะเหรี่ยงเป็นอัตลักษณ์สำคัญของบ้านพะเต๊ะ และมีลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้าน ที่ควรมีการจัดเก็บองค์ความรู้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดสู่เยาวชนในพื้นที่ ปัจจุบันองค์ความรู้ของผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดและจัดเก็บองค์ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผลในรูปแบบต่างๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ ฐานข้อมูล หลักสูตรท้องถิ่น เป็นต้น

3. การรวมกลุ่มของชาวบ้านมีทั้งทำงานเต็มเวลาและรับงานไปทำที่บ้าน มีศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้และจัดจำหน่ายสินค้า มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือด้านการพัฒนาลายผ้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และมีการให้เงินทุนสนับสนุน แต่ยังคงต้องการความรู้และเทคโนโลยีช่วยในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์สินค้า

4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้เกิดอัตลักษณ์และได้รับการรับรองตามมาตรฐานยังมีข้อจำกัดเนื่องจากชาวบ้านยังไม่มีความรู้ มีหน่วยงานราชการ เช่น พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง เป็นต้น เข้ามาช่วยเหลือและศึกษาดูงาน แต่ยังไม่จริงจังและหลากหลาย ตลอดจนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการพัฒนาให้ชาวบ้านมีรายได้อย่างยั่งยืน หากมีการพัฒนาด้านการตลาดด้วยเทคโนโลยี จะทำให้สามารถขยายการตลาดได้มากยิ่งขึ้น เช่น การขายและสั่งสินค้าผ่านทางออนไลน์ เป็นต้น

5. โจทย์วิจัยที่สามารถดำเนินการได้ทันที เช่น การจัดทำหลักสูตรทอผ้ากะเหรี่ยง การจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาการทอผ้ากะเหรี่ยงลายอัตลักษณ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การศึกษาประวัติชุมชนและวัฒนธรรมชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาช่องทางการตลาดโดยใช้เทคโนโลยีการอบรมพัฒนาความรู้ให้แก่ช่างทอผ้ากะเหรี่ยง เป็นต้น

ภาพการค้นหาโจทย์วิจัยจากการลงพื้นที่ ณ หมู่บ้านพะเต๊ะ ตำบลพระธาตุผาแดง
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก วันที่ 26 ธันวาคม 2560

แหล่งเรียนรู้ที่ 2 การปลูกและจำหน่ายพืชเศรษฐกิจแมคคาเดเมีย ณ ไร่พงษ์คุ้มภัย วิสาหกิจ
ชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านเสรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

1.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านเสรีราษฎร์ ตั้งอยู่บ้านเสรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็น
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพด้านการเกษตร ปัจจุบันมีการปลูกแมคคาเดเมีย ต้นกาแฟ ต้นไม้ เสาวรส และ
พืชอื่นอีกเล็กน้อย มีลักษณะการจำหน่ายเป็นการค้าส่ง มีพื้นที่เพาะปลูกกว่า 1,000 ไร่ มีแหล่งน้ำไหลผ่าน
พื้นที่ มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรได้เป็นอย่างดี

2.การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านเสรีราษฎร์ ยังอยู่ระยะเริ่มต้น เป็นการเกษตรที่
มีการลองผิดลองถูกในการผลิต มีการปรับเปลี่ยนการปลูกและการผลิตผลผลิตทางการเกษตรอยู่ตลอดเวลา
ได้แก่ กุหลาบ ส้ม ลำไย กาแฟ แมคคาเดเมีย เป็นต้น และมีเครื่องมือเครื่องจักรในการผลิตทั้งที่ใช้งานอยู่ใน
ปัจจุบันและไม่ได้ใช้งานแล้ว เช่น เครื่องคัดแยกส้ม เครื่องอบลำไย เครื่องอบแห้งพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

3.แมคคาเดเมียเป็นพืชผลหลักของวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบัน แต่ยังมีปัญหาตั้งแต่การผลิต จนถึง
กระบวนการทางการตลาด เนื่องจากมีปัญหาการทำลายของรา แมลงและสัตว์ทำลายต่างๆ ปัญหาการเก็บผล
ของแมคคาเดเมีย ปัญหาการจัดการศัตรูพืช ปัญหาการขาดเครื่องมือเครื่องจักรช่วยในการผลิต ปัญหาการ
ประยุกต์ใช้เครื่องมือที่มีอยู่ ปัญหาการอบแห้งผลผลิต ปัญหาการขายให้ได้ราคา ปัญหาการจัดเก็บผลผลิต
ปัญหาการจัดเก็บและใช้ประโยชน์จากของเหลือใช้ ปัญหาการสร้างแบรนด์สินค้า เป็นต้น

4.การได้รับความช่วยเหลือปัจจุบันยังขาดหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือและผลักดัน มีการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ จึงเริ่มมีการให้คำปรึกษาบ้าง แต่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ และมีความต้องการพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ มีที่พัก เป็นต้น

5.โจทย์วิจัยที่สามารถดำเนินการได้ทันที เช่น การพัฒนาการผลิต การพัฒนาเครื่องมือทางการเกษตร การจัดการศัตรูพืช การอบแห้งผลผลิต การส่งเสริมการขาย การสร้างแบรนด์สินค้า การจัดการคงคลัง การจัดการสินค้าคงเหลือ เป็นต้น

ภาพการค้นหาโจทย์วิจัยจากการลงพื้นที่ ณ ไร่พงษ์คุ้มภัย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านเสีรราชฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก วันที่ 26 ธันวาคม 2560

กิจกรรมที่ 2 หัวข้อการประชุมเสวนาปัญหาท้องถิ่นเครือข่ายงานวิจัยเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย

หน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด ได้จัดกิจกรรม “การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยในชุมชนท้องถิ่น” ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างเครือข่ายงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้กับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแม่สอด ในวันที่ 27 ธันวาคม 2560 ณ บ้านห้วยหินฝน หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ปะ อำเภอมะสอด จังหวัดตาก มีชาวบ้านหมู่บ้านห้วยหินฝนเข้าร่วม ประมาณ 30 คน การจัดกิจกรรมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานด้านการวิจัยที่มีส่วนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายแผนและวิจัย อาจารย์ ดร.อดิเรก พันเขียว และคณาจารย์เจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ผลจากการลงพื้นที่ การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยในชุมชนท้องถิ่นในครั้งนี้ ทางคณะได้เกิดความรู้ โจทย์ปัญหาต่างๆที่สะท้อนจากชุมชนโดยตรง และได้จะนำมาหาแนวทางการพัฒนาวิจัยที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ต่อไป

องค์ความรู้และโจทย์วิจัยในอนาคต

1.หมู่บ้านห้วยหินฝน หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตากเป็นชุมชนคนไทยเหนือที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่สอดยาวนาน เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดกับพื้นที่ป่าไม้ ทำให้วิถีชีวิตและอาชีพเกี่ยวข้องกับป่าไม้ แหล่งน้ำและทรัพยากรป่าไม้อย่างมาก อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร หาของป่า เป็นต้น

2.ศักยภาพของหมู่บ้าน ชุมชนบ้านห้วยหินฝนเป็นพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบที่พระสงฆ์ และชาวบ้านร่วมป้องกันดูแลรักษาป่า ในพื้นที่ 200 ไร่ โดยมีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบป่าชุมชนจากพื้นที่เคยถูกบุกรุก ส่งผลให้ไม่มีน้ำให้กลับฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์

3.จุดอ่อนของชุมชน (ข้อมูลจากประชาคม) ได้แก่ ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เยาวชนและวัยแรงงานออกไปหางานนอกพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านที่เหลืออยู่มีอาชีพและรายได้ไม่มั่นคงและไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ขาดต้นทุน ขาดรายได้จากเขตป่าชุมชน ขาดความรู้ในการจัดการบริหารตลาดประชารัฐ ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ไม่มีสินค้าจำหน่ายนักท่องเที่ยว ไม่มีไกด์ ขาดพื้นที่เพาะปลูกและอยู่อาศัย เนื่องจากติดพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น

4.แนวทางที่ชุมชนต้องการขอความช่วยเหลือ (ข้อมูลจากประชาคม) ได้แก่

- 1) อยากพัฒนาถนนสายสัมพันธ์ซึ่งมีระยะทาง 2 กิโลเมตรให้เป็นถนนท่องเที่ยว
- 2) ผู้สูงอายุอยากเลี้ยงไก่ในครัวเรือน
- 3) วิธีการจัดการบริหารหรือให้ความรู้การปลูกผักในพื้นที่
- 4) วิธีการเลี้ยงกบ ปลาในท่อหรือบ่อซีเมนต์
- 5) อยากให้การจัดการบริหารตลาดประชารัฐให้ประสบผลสำเร็จ
- 6) อยากให้ช่วยชี้แนะการพัฒนาป่าชาวบ้านห้วยหินฝน
- 7) อยากให้ชี้แนะประชาชนในหมู่บ้านที่ขาดส่วนร่วมกับหมู่บ้าน
- 8) ช่วยจัดการบริหารการท่องเที่ยวและการให้บริการ มีไกด์ท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น
- 9) สร้างกิจกรรมออกกำลังกาย ด้านสุขภาพ
- 10) โครงการตะไคร้หอมกลิ่น แปลงปลูกตะไคร้หอม
- 11) อยากมีสวนสมุนไพร

5.โจทย์วิจัยที่สามารถดำเนินได้ทันทีตามความต้องการเร่งด่วนของชุมชน (ข้อมูลจากประชาคม) ได้แก่

- 1) ต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงกบ ปลาในท่อหรือบ่อซีเมนต์
- 2) อยากพัฒนาถนนสายสัมพันธ์ซึ่งมีระยะทาง 2 กิโลเมตรให้เป็นถนนท่องเที่ยว ให้เป็นถนนกินได้มีรายได้ให้กับชุมชน
- 3) ผู้สูงอายุอยากเลี้ยงไก่ในครัวเรือน สร้างรายได้
- 4) ต้องการความรู้ในการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น
- 5) ต้องการความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการปลูกพืชในพื้นที่แคบ

ภาพการค้นหาโจทย์วิจัยจากการลงพื้นที่ ณ หมู่บ้านบ้านห้วยหินฝน หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก วันที่ 27 ธันวาคม 2560